

Ks. prof. dr hab. Leszek Szewczyk
Instytut Nauk Teologicznych
Wydział Teologiczny
Uniwersytet Śląski w Katowicach

**Recenzja osiągnięć ks. dra Sebastiana Wiśniewskiego
ubiegającego się o nadanie stopnia doktora habilitowanego
w dziedzinie nauk teologicznych, w dyscyplinie: nauki teologiczne
wykonana zgodnie z art. 221 ust. 8. Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku
Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2023 poz. 742)
na podstawie Uchwały nr 307/2023 Rady Dyscypliny Nauk Teologicznych
Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego z dnia 20 listopada 2023 roku**

Ostateczny wniosek formułuję na podstawie oceny obejmującej trzy zakresy charakteryzujące Habilitanta i jego dorobek po uzyskaniu stopnia doktora nauk teologicznych: sylwetka naukowa i aktywność akademicka; rozprawa habilitacyjna wskazana jako osiągnięcie naukowe zgodnie z art. 219 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy PSWiN, pozostałe osiągnięcia naukowe wskazane przez Habilitanta, stanowiące znaczny wkład w rozwój dyscypliny: nauki teologiczne.

1. Sylwetka naukowa i aktywność akademicka

Sylwetkę naukową Habilitanta kształtują studia magisterskie oraz specjalistyczne. Po rocznym nowicjacie kanonicznym w Zgromadzeniu Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej na Świętym Krzyżu, studiował (1998-2004) w Wyższym Seminarium Duchownym w Obrze, które funkcjonowało wówczas jako Sekcja Wydziału Teologicznego Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu. Studia zwieńczył obroną pracy magisterskiej pt. *Maryja w zbawczym dziele Syna według maryjnych katechez Jana Pawła II* napisanej pod kierunkiem o. dra Adama Wojtczaka OMI, na seminarium naukowym z teologii dogmatycznej prowadzonym przez ks. dra hab. Marka Pyca. Zainteresowania problematyką mariologiczną są wyraźnie widoczne w publikacjach Habilitanta do dziś.

Decyzją przełożonych zakonnych w 2006 roku ks. Wiśniewski został skierowany na stacjonarne studia specjalistyczne w Instytucie Liturgicznym Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. W 2008 roku uzyskał licencjat kanoniczny, a w roku 2010 ukończył stacjonarne studia doktoranckie w Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie. Równocześnie studiował również (2006-2008) w Krakowskiej Szkole Kaznodziejów na PAT oraz w Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego (retoryka).

Publiczna obrona rozprawy doktorskiej pt.: *Wiara jako siła dynamizująca rozwój człowieka ku doskonałości chrześcijańskiej na podstawie kazań ks. Nikodema Cieszyńskiego*

miała miejsce 19. czerwca 2012 roku. Rozprawa została napisana na seminarium naukowym z homiletyki prowadzonym przez ks. prof. dra hab. Kazimierza Panusia na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie. Stopień naukowy doktora został nadany przez Radę Wydziału Teologicznego UPJPII w Krakowie 22. czerwca 2012 roku. Rozprawa doktorska została wydana pod tytułem: *Wiara i doskonałość w świetle kazań ks. Nikodema Cieszyńskiego*, Wydawnictwo UNUM, Kraków 2012.

Habilitant ukończył również studia podyplomowe logopedyczne w Wydziale Studiów Edukacyjnych UAM w Poznaniu (2015). Nabył w ten sposób, bardzo ważne w procesie kształcenia przyszłych kaznodziejów, kompetencje. Podczas kursów zagranicznych pogłębił znajomość języków: włoskiego (pre-intermedio BI - 2007) oraz angielskiego (*Advanced 1-2009*).

Ks. dr Sebastian Wiśniewski już podczas studiów doktoranckich prowadził działalność dydaktyczną na poziomie akademickim. Od 2010 roku prowadzi zajęcia w Wyższym Seminarium Duchownym Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej w Obrze na Wydziale Teologicznym UAM w Poznaniu. Jako zatrudniony na podstawie umowy cywilno-prawnej pracownik nieetatowy (współpracownik) realizuje następujące moduły: fonetyka pastoralna - emisja głosu, przepowiadanie w aspekcie teorii komunikacji, teologia przepowiadania, homiletyka, teologia kazań pasyjnych, teologia a mediacja zbawcza Kościoła, metodologia i teologia kazań pasyjnych, metodologia rekolekcji parafialnych, liturgika sakramentów i sakramentaliów, liturgika fundamentalna, liturgika rytu, język łaciński oraz ćwiczenia logopedyczne.

Oprócz zajęć realizowanych w Wyższym Seminarium Duchownym Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej w Obrze prowadził zajęcia z homiletyki i teologii przepowiadania w Wyższym Seminarium Duchownym OO. Karmelitów Bosych w Poznaniu (2010-2012) i w Wyższym Seminarium Duchownym Towarzystwa Chrystusowego dla Polonii Zagranicznej w Poznaniu (sekcja Papieskiego Wydziału Teologicznego - *Collegium Bobolanum* - w Warszawie) (2011-2017). Od 2020 roku prowadzi zajęcia zlecone na Wydziale Teologicznym UKSW w Warszawie (retoryka w praktyce kaznodziejskiej i szkolnej; emisja głosu; wstęp do teologii). W roku akademickim 2020/2021 przeprowadził cykl wykładów w wymiarze 15 godzin z zakresu: „*Homiletic Directory* - sources and topicality of the document” i „*The issue of hagiographie disciplines - in the past and today*” w Cyrylo-Metodiańskim Wydziale Teologii Rzymskokatolickiej Uniwersytetu Komeńskiego w Bratysławie.

Bardzo aktywną działalność dydaktyczną Habilitanta wzbogacają również udokumentowane w wykazie osiągnięć naukowych (4.III.2) stanowiącym załącznik do wniosku habilitacyjnego: jedenaście zorganizowanych i przeprowadzonych warsztatów kaznodziejskich, ewangelizacyjnych i lektorskich oraz szesnaście wykładów okolicznościowych i konferencji wygłoszonych do pracowników placówek oświatowych oraz do pracowników i wolontariuszy hospicjum.

Ks. Wiśniewski należy do Polskiego Towarzystwa Teologicznego (od 2010 roku) oraz do Stowarzyszenia Homiletów Polskich (od 2013 roku). Od roku 2021 jest członkiem Zarządu i sekretarzem SHP. Od 2019 roku należy także do Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich. Habilitant był organizatorem lub współorganizatorem sześciu ogólnopolskich konferencji naukowych. Owocami swoich naukowych badań dzieli się podczas konferencji naukowych i popularnonaukowych. W czasie konferencji naukowych wygłosił jedenaście referatów z zakresu teologii przepowiadania, homiletyki i mariologii.

W przygotowanym przez ks. Wiśniewskiego autoreferacie znajduje się również informacja o opublikowanych przez niego opracowaniach popularyzujących naukę. Ich liczba jest bardzo pokaźna. Habilitant wymienia wśród nich monografię autorską, przybliżającą metodę *lectio divina: Słowo, które uzdrawia. Lectio divina dla przeżywających trudności*, Kraków 2022 oraz broszurę w języku angielskim: *Our Lady of Kodeń. A short history of the Shrine*, Kodeń 2020. Jest również współredaktorem trzech modlitewników: *Szkaplerz Najświętszego Serca Jezusowego i Matki Bożej Kodeńskiej. Historia i wybór modlitw*, red. J. Kędzia, S. Wiśniewski, Kodeń 2019; *Nowenna do Matki Bożej Kodeńskiej*, red. S. Wiśniewski, J. Kędzia, Kodeń 2019 i *Jezus w sercu mym. Pamiątka Pierwszej Komunii Świętej*, opr. S. Wiśniewski, W. Stępień, Wydawnictwo KORONIS, Misjonarze Oblaci MN, [bmw] 2020. Do innych publikacji ks. Wiśniewskiego popularyzujących teologię należy zaliczyć osiemdziesiąt pięć artykułów o charakterze publicystycznym i formacyjnym zamieszczonych zarówno w pracach zbiorowych, jak również w czasopismach o zasięgu ogólnopolskim jak i lokalnym.

Bardzo cenną pomocą kaznodziejską dla prowadzących misje ludowe i rekolekcje parafialne (Habilitant przeprowadził ich w Polsce i za granicą dwieście sześćdziesiąt dziewięć) są podręczniki. Wśród dorobku popularyzatorskiego, odwołującego się do naukowych poszukiwań i duszpasterskiego doświadczenia Autora należy wymienić podręczniki do odnowienia misji ludowych, prowadzenia misji ewangelizacyjnych oraz podręcznik dla lektorów: *Odnowienie misji parafialnej. Podręcznik misjonarski*, red. S. Wiśniewski, Poznań 2015; *Misje ewangelizacyjne. Podręcznik misjonarski*, red. S. Wiśniewski, Kodeń 2018; S. Wiśniewski, *Tolle, lege! Podręcznik lektora*, Wydawnictwo KORONIS, Poznań 2019.

Praktycznym wymiarem działalności naukowej teologa, podejmującego badania z zakresu teologii homiletycznej, są również zbiory homilii i kazań. Habilitant dotychczas opublikował siedem zbiorów zawierających homilie i kazania okolicznościowe, kazania maryjne, pasyjne, pogrzebowe, ślubne, oraz homilie na niedziele, uroczystości i święta misjonarzy oblatów Maryi Niepokalanej. Ks. Wiśniewski opublikował również dziewięćdziesiąt dziewięć tekstów kaznodziejskich. Do działalności popularyzującej naukę należy również zaliczyć szesnaście nagrań dźwiękowych oraz filmów z kazaniem, konferencjami i wyreżyserowanymi przez Habilitanta spektaklami teatralnymi. Trzy z powyższych nagrań ukazały się w ramach projektu *Vita consecrata*, realizowanego przez Instytut Papieża Jana Pawła II w Warszawie. Ks. Sebastian Wiśniewski przygotował również sześć recenzji wydawniczych artykułów naukowych dla czasopism „Polonia Sacra” i

„Collectanea Theologica” oraz recenzję książki opublikowaną w drugim z wymienionych czasopism.

Habilitant wykazuje aktywność naukową, realizowaną także poza swoim macierzystym ośrodkiem naukowym. Odbił staż naukowy w Uniwersytecie Komeńskiego w Bratysławie na Słowacji oraz przeprowadził kwerendę biblioteczną na Uniwersytecie w Toronto. Wymierne efekty tej współpracy znajdują się w publikacjach (zarówno w monografiach jak i artykułach) oraz w wygłoszonych przez Habilitanta referatach.

Zastrzeżenia recenzenta budzą wskazane przez Habilitanta w Autoreferacie (pkt 5) „informacje o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową albo realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej”. Habilitant w tym punkcie wymienił: organizację sympozjów; wygłoszone referaty; aktywność w instytucjach krajowych i zagranicznych oraz recenzje artykułów naukowych. Należy jednak zaznaczyć, że organizatorem wszystkich sympozjów było Wyższe Seminarium Duchowne MOMN w Obrze – Wydział Teologiczny UAM, czyli jednostka „macierzysta” Habilitanta, a aktywność w innych instytucjach ogranicza się niemal wyłącznie do aktywności dydaktycznej, a nie naukowej, wymaganej w art. 219 ust. 1 pkt 3 ustawy PSWiN.

Wymieniona powyżej, bardzo rozległa aktywność ks. dra Sebastiana Wiśniewskiego w sferze realizowanych działań dydaktycznych, organizacyjnych i popularyzujących naukę pozwala stwierdzić, że osiągnięcia te uprawniają do ubiegania się o stopień naukowy doktora habilitowanego.

2. Recenzja rozprawy habilitacyjnej

Zmiana paradygmatu misji ludowych w założeniach metodycznych misjonarzy oblatów Maryi Niepokalanej w Polsce w latach 1920-2020, Pelplin 2023, ss. 200.

Wzmiankowana wyżej autorska monografia została przedstawiona przez Habilitanta jako główne osiągnięcie naukowe, wymagane art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy PSWiN. Opracowanie liczy 200 stron i składa się ze spisu treści, wykazu skrótów, wstępu, trzech rozdziałów, zakończenia i bibliografii.

2a. Cel, metoda i struktura pracy

W poprawnie skonstruowanym wstępie Autor zamieszcza uzasadnienie wyboru tematu, aktualny stan badań nad podejmowanym zagadnieniem, krótką prezentację problemu badawczego opracowania, cel publikacji, opis wykorzystanych źródeł i metod badawczych, uzasadnienie podziału zgromadzonego materiału na kolejne trzy rozdziały oraz wskazanie kolejnych etapów postępowania badawczego. We wstępie monografii Autor określa cel publikacji: „zbadanie napięcia między dawnymi a najnowszymi propozycjami prowadzenia misji parafialnych, określenie różnic i podobieństw, tak aby można było uchwycić fenomen

zmiany paradygmatu misyjnego w ciągu stu lat istnienia polskiej prowincji zakonnej Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej i dokonać próby jej oceny w aspektach teologicznym i duszpasterskim” (s. 13). Stawia również trafne pytania, na które w opracowaniu zamierza udzielić odpowiedzi: „Jak kształtowała się historia misjonarki ludowej oblatów w Polsce? Jak rozumiano i realizowano paradygmat misyjny w kolejnych dekadach istnienia polskiej prowincji zakonnej zgromadzenia? Jakie przyjmowano założenia metodyczne? Na czym polega istota zmiany paradygmatu misyjnego oblatów? Jakie postulaty na przyszłość można wysunąć w związku ze zmianą paradygmatu misyjnego?” (s. 13).

W pierwszym rozdziale monografii: *Działalność misjonarska oblatów w Polsce i jej uwarunkowania kontekstualne* Autor kreśli panoramę historyczną i ekspansywność działalności ewangelizacyjnej polskich oblatów w latach 1920-2020. Autor, redagując tę część monografii, określa precyzyjny cel, którym jest nie tyle przedstawienie „w sposób wyczerpujący działalności kaznodziejskiej oblatów, którzy pełnili zadania misjonarzy ludowych, ale ukazanie zarysu bardzo szerokiego pola ich apostolskiego oddziaływania poprzez rekolekcje i misje parafialne” (s. 18). Słusznie dzieli okres stu lat historii polskiej prowincji na mniejsze przedziały, których granice wytyczono na podstawie wydarzeń historycznych z dziejów Kościoła i Polski, wpływających także na zmiany warunków głoszenia misji. Szeroka panorama historyczna pozwala ks. Wiśniewskiemu wydobyć i opisać zmiany warunków pracy kaznodziejskiej.

Po ukazaniu rysu historycznego pracy misjonarzy, Autor w drugim rozdziale analizowanej monografii podjął się analizy paradygmatu misji ludowych ukazanego w kolejnych podręcznikach do prowadzenia misji oraz ich odnowienia. Podzielił materiał badawczy na dwie grupy przedstawione w kolejnych punktach obejmujących dwa okresy. Okres pierwszy obejmował paradygmat misyjny obowiązujący od początku istnienia polskiej prowincji zakonnej oblatów aż do lat 90. XX wieku. Tak długi przedział czasowy został uwarunkowany czynnikami historycznymi. Zaś okres drugi dotyczy metody misyjnej realizowanej współcześnie. Autor w każdym z tych okresów dokonał opisu metody, analizy układu tematycznego oraz wskazał na aktywności sprzyjające interioryzacji orędzia. Wydobył różnice w położeniu akcentów w tematyce kazań, zastosowanych elementach przeżyciowych i nabożeństwach misyjnych w obu analizowanych okresach. Słusznie dostrzega przenikanie niektórych treści z wcześniejszych pomocy misjonarskich do opracowywanych w kolejnych dekadach podręczników, co pozwala wyodrębnić elementy niezmiennie od tych, które podlegają prawu elastycznej modyfikacji. Wyróżnia komponenty niezmiennie paradygmatu misji ludowych, do których należy sam kerygmat, czyli głoszenie Ewangelii o Jezusie Chrystusie, nauczanie o Bożej miłości, grzechu, zbawieniu i życiu wiecznym. Zaś do elementów, które w wyraźny sposób uległy przeobrażeniom, zalicza nabożeństwa, wrażliwość antropologiczną i metodę prowadzenia misji, w tym zmianę tematyki kazań i nabożeństw.

Trzeci rozdział omawianej monografii zawiera próbę oceny zmiany paradygmatu misyjnego w założeniach metodycznych polskich oblatów. Celem tego rozdziału „nie jest jednak naszkicowanie całościowej panoramy rozwoju teologii po soborze watykańskim II, a jedynie wskazanie tych aspektów, które mają wyraźny wpływ na modelowanie się paradygmatu misyjnego polskich oblatów” (s. 16). Autor, dzięki przeprowadzonej pracy badawczej ustalił, że paradygmat misyjny oblatów zmieniał się pod wpływem rozwoju refleksji teologicznej, zgodnie z kierunkami przyjętymi po Soborze Watykańskim II oraz pod wpływem zmian kulturowych.

W zakończeniu monografii Autor dokonuje krótkiego podsumowania, w którym syntetycznie ukazuje zmianę paradygmatu misji ludowych prowadzonych przez oblatów zapisaną w założeniach metodycznych. Pierwotny paradygmat: poprzez wykład prawd wiary doprowadzić człowieka do Kościoła, w którym na drodze sakramentalnej można przyjąć zbawienie w Jezusie Chrystusie i uniknąć wiecznego potępienia został zastąpiony paradygmatem odnowionym: doprowadzić człowieka do osobistego doświadczenia wiary i osobowego spotkania z Jezusem Chrystusem, który działa swoją łaską poprzez sakramenty Kościoła i daje życie wieczne. „Cel naczelnny misji pozostał niezmienny, jest nim troska o wieczne zbawienie, ale sposób realizacji tego celu uległ wyraźnej zmianie, ponieważ zmienił się paradygmat misji ludowych” (s. 187). Autor, w zakończeniu monografii, podaje wnioski i proponuje kontynuację badań, wyznaczając kolejne obszary badawcze, między innymi, dla prac analizujących działalność kaznodziejską poszczególnych misjonarzy ludowych.

2b. Merytoryczna ocena pracy

Podjęty w recenzowanej monografii problem jest oryginalny i aktualny, gdyż brak na gruncie polskim jego całościowego, naukowego opracowania. Autor w pełni zrealizował cel publikacji, jakim było „dokonanie namysłu nad procesem zmiany paradygmatu misji ludowych w stuletniej historii polskiej prowincji zakonnej Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej” (s. 183). Wyczerpująco odpowiedział na pytania, które postawił we wstępie recenzowanej monografii.

Habilitant formułował swoje sądy i wyciągał wnioski w sposób ostrożny i udokumentowany. W prowadzonej refleksji nie tylko przytacza cudze myśli, czy streszcza obce poglądy, ale zajmuje własne stanowisko, często krytyczne wobec przedstawionych opinii i prezentuje własne zdanie w omawianych kwestiach. Przykładem takiego postępowania jest przedstawiona przez niego cenna definicja paradygmatu misji ludowych: „Paradygmat misji ludowych został przeze mnie zdefiniowany jako *zespół czynników merytorycznych i formalnych, zastosowanych do metodycznego przekazu kerygmatu podczas cyklu nauk wygłaszanych z okazji misji parafialnej*” (s. 11).

Analiza materiału źródłowego, dokonywana jest w sposób precyzyjny, szczegółowy i krytyczny. Przeanalizowany materiał źródłowy okazał się wystarczający do sformułowania wniosków dotyczących omawianego przez Autora problemu. Sama zaś dokładna analiza dużej ilości materiałów źródłowych (materiały zgromadzone w archiwach, podręczniki misjonarzy oblatów Maryi Niepokalanej) świadczy o pracowitości Habilitanta.

Wartością monografii jest także fakt, że na końcu każdego z trzech jej rozdziałów ks. Wiśniewski zamieszcza krótkie, syntetyczne podsumowania, w których w sposób zwięzły i przejrzysty dokonuje prezentacji wniosków, do jakich doszedł w oparciu o analizę omawianych przez siebie kwestii i zagadnień. Świadczy to o jego dojrzałości intelektualnej i umiejętności dokonywania prowadzenia nie tylko solidnej analizy, ale również trafnej syntezy.

Precyzyjnie zakreślony przez Autora obszar badawczy (paradygmat misji ludowych i jego zmiany w stuletniej historii polskiej prowincji zakonnej Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej) ograniczył, zdaniem recenzenta, naukowe poszukiwania. Habilitant kilkakrotnie wskazuje, że przedmiotem zainteresowania jego badań nie są „same teksty kaznodziejskie, a jedynie ich tematy, które korespondują z dynamiką misji parafialnej i pozwalają określić jej założenia metodyczne” (s. 16) lub, w innym miejscu: „postulat czerpania ze źródła Pisma świętego misjonarze oblaci realizują w przepowiadaniu według osobistych predyspozycji i propozycji zawartych w podręcznikach do prowadzenia misji i ich odnowienia” (s. 158). Powyższe sformułowania, skądinąd trafne, rodzą pytania odnoszące się do faktycznej realizacji założeń metodycznych w praktyce duszpasterskiej (kaznodziejskiej). Trzeba wskazać, że pełna ocena merytoryczna faktycznej realizacji założeń jest bardzo trudna, bowiem zapisane w założeniach metodycznych tematy są w większości jakby sugestią skierowaną do kaznodziei i trudno wnioskować, jak sugestia ta została wykorzystana w praktycznej realizacji.

Ks. Wiśniewski w pełni zrealizował założony cel badań i skutecznie wykorzystał właściwe dla jego osiągnięcia metody badawcze. Niemniej w dalszych poszukiwaniach naukowych warto podjąć badania zmierzające do odkrycia faktycznej realizacji założeń metodycznych. Warto wykorzystać powszechnie stosowany w teologii praktycznej schemat sylogizmu praktycznego, na który składają się trzy elementy merytoryczne: normatywny, empiryczny i praktyczny. Nazywa się je, zgodnie z powszechnie stosowaną terminologią etapem eklezjologicznym, kairologicznym i prakseologicznym. Wszystkie trzy etapy postępowania badawczego zachowują wewnętrzną jedność. Wyraża się ona w tym, że analiza teraźniejszej sytuacji Kościoła zakłada wcześniej ukształtowaną refleksję nad jego istotą, zasady zaś i dyrektywy działania są wnioskami wynikającymi z dwóch poprzednich etapów badawczych jako swoich przesłanek.

Właściwy wywód naukowy powinien odznaczać się czterema cechami: obiektywnością, źródłowością, logicznością prowadzonych wywodów oraz wszechstronnością. Tymi cechami charakteryzuje się recenzowane opracowanie. A przejawem takiego naukowego myślenia jest odwaga dostrzegania zarówno walorów jak i mankamentów założeń metodycznych misji ludowych prowadzonych przez misjonarzy oblatów Maryi Niepokalanej w Polsce. Na

szczególne uznanie zasługuje również fakt, że Autor krytycznej analizie poddaje również dwa zredagowane przez siebie dzieła (*Misje ewangelizacyjne. Podręcznik misjonarski*, red. S. Wiśniewski, Kodeń 2018. *Odnowienie misji parafialnej. Podręcznik misjonarski*, red. S. Wiśniewski, Poznań 2015).

Zarówno merytoryczna jak i formalna strona tzw. monografii habilitacyjnej zasługuje na ocenę pozytywną. Autor posługuje się językiem poprawnym, bogatym w słownictwo, płynnym i komunikatywnym, co potęguje zainteresowanie czytelnika.

Zgłoszone przez recenzenta uwagi nie powinny przesłonić pozytywnej wartości monografii, która została przedstawiona przez Habilitanta jako osiągnięcie naukowe, będące podstawą do postępowania habilitacyjnego. Uwagi odnoszące się do zagadnień metodologicznych i merytorycznych nie przekreślają waloru analizowanego opracowania, zaś pozostałe, szczegółowe, odnoszą się do problemów drugorzędnych. Jedne i drugie nie przekreślają wartości książki, którą oceniam pozytywnie. Oceniana rozprawa habilitacyjna jest studium oryginalnym, samodzielnym i odpowiada wymogom stawianym pracom habilitacyjnym. Stanowi opracowanie ważnego obszaru zarówno dla nauki, jak i współczesnej praktyki przepowiadania słowa Bożego.

3. Szczegółowa ocena dorobku naukowego po uzyskaniu stopnia doktora

Dorobek naukowy stanowi ważny element całościowej oceny Habilitanta, jest bowiem odzwierciedleniem tej części pracy, która stanowi o rozwoju nauki. Na dorobek naukowy zaprezentowany przez ks. dra Sebastiana Wiśniewskiego składają się monografia: *Wiara i doskonałość w świetle kazań ks. Nikodema Cieszyńskiego*, Kraków: UNUM 2012 (publikacja rozprawy doktorskiej) oraz współredakcja monografii naukowej (razem z K. Lijka): *Głoszenie i celebrowanie wiary. Wokół wyzwań ewangelizacji*, Poznań: Wydawnictwo Wydziału Teologicznego UAM 2014. Habilitant, poza monografią naukową, jako osiągnięcia naukowe, stanowiące znaczny wkład w rozwój dyscypliny: nauki teologiczne wskazał piętnaście artykułów naukowych, które ukazały się w polskich czasopismach i monografiach recenzowanych oraz jeden artykuł, który ukazał się w czasopiśmie zagranicznym.

W załączonym autoreferacie Autor podzielił swoje publikacje na cztery zasadnicze części. Pierwsza z nich, najobszerniejsza, licząca siedem opracowań koncentruje się na zagadnieniach szeroko pojętej ewangelizacji, uwarunkowań komunikacyjnych i sytuacyjnych przekazu wiary oraz zagadnieniu skuteczności jej przekazu i kaznodziejskimi możliwościami pokonywania kryzysu wiary.

Zagadnienie ewangelizacji ks. Wiśniewski porusza w trzech artykułach. W jednym z nich; *Ewangelizacyjne oblicze duszpasterstwa parafialnego w założeniach programowych „Niniwy” i Parafialnych Komórek Ewangelizacyjnych*, Autor odpowiada na pytanie o cele ewangelizacyjne osiąganego poprzez aktywizację wiernych świeckich we wymienionych w tytule opracowania wspólnotach. W drugim artykule: *Głoszenie Ewangelii podczas wypraw*

rowerowych na przykładzie działalności Niniwa Team, ks. Wiśniewski cel opracowania dostrzega w odpowiedzi na pytanie, czy wyprawy turystyczne są dobrze wykorzystaną okazją do głoszenia Ewangelii. Najcenniejszym, z racji naukowych, artykułem zamieszczonym przez Autora w tej części dorobku jest opracowanie: *Ewangelizacja na stadionie: ogień Ducha czy żar emocji? - analiza homiletyczna wypowiedzi ks. Johna Bashobory*. Habilitant poddał analizie homiletycznej kazania wygłoszone w Polsce przez charyzmatycznego, stadionowego mówcę, ks. Bashoborę. Publikacja ta jest świadectwem myślenia naukowego, które nie może być inne jak tylko przedmiotowe, czyli obiektywne. A przejawem takiego myślenia Habilitanta jest odwaga dostrzegania zarówno walorów jak i mankamentów analizowanego materiału badawczego, w tym przypadku, przepowiadania kaznodziejskiego. Pozostałe artykuły tej części dorobku ks. Wiśniewskiego, jak już wspomniano, poruszają problematykę uwarunkowań współczesnego przekazu wiary i skuteczności jej przekazu oraz możliwości pokonywania kryzysu wiary za pomocą posługi kaznodziejskiej.

Drugą część swojego dorobku publikacyjnego Autor określa mianem szczegółowych kwestii teologicznych poruszanych we współczesnym kaznodziejstwie. Trzy publikacje z tego zakresu koncentrują się na przepowiadaniu słowa Bożego przez środowisko zgromadzenia, do którego należy Habilitant: *Głoszenie Dobrej Nowiny w kazaniach maryjnych na przykładzie kaznodziejstwa misjonarzy oblatów Maryi Niepokalanej, Theology of the Mission in Preaching of the Missionary Oblates of Mary Immaculate in the Light of the Encyclical Redemptoris mission* oraz *Problem „zasługiwania na niebo” w najnowszym kaznodziejstwie polskim na przykładzie kazań misjonarzy oblatów Maryi Niepokalanej*. Dwa kolejne opracowania: *Od znaku czasów do czasu znaków. Teologiczne mankamenty nauczania ks. Dominika Chmielewskiego w „Kecharitomene”* i *Zwrot ku mariologii maksymalistycznej - na przykładzie nauczania ks. Dominika Chmielewskiego SDB* mają na celu analizę nauczania ks. Dominika Chmielewskiego. W opracowaniu na temat „zasługiwania na niebo” i recepcji tej myśli w najnowszym kaznodziejstwie polskim Autor dokonuje próby udzielenia odpowiedzi na pytanie o to, w jakim stopniu kaznodziejstwo polskie jest zdominowane przez pelagianistyczną wizję dobrych uczynków, a na ile ambony służą przekazywaniu rzeczywistego nauczania Kościoła w tym właśnie zakresie? Publikacje ks. Wiśniewskiego podejmują problematykę bardzo ważną, nie tylko z perspektywy naukowej, wywołują również ważne dyskusje teologiczne, a nawet oddziałują na decyzje odnoszące się do dyscypliny kościelnej. Przykładem takich opracowań są dwa artykuły dotyczące nauczania ks. Dominika Chmielewskiego SDB. Publikacje te wywołały ożywioną dyskusję w polskim środowisku teologicznym, a sam Autor został powołany przez Komisję Duszpasterstwa KEP do *Zespołu do oceny działalności i nauczania ks. Dominika Chmielewskiego SDB* (<https://wiesz.pl/2022/10/10/dominik-chmielewski-opinia-teologiczna/>).

Trzecia i czwarta część dorobku, wyszczególnione przez Habilitanta, podejmują zagadnienie miłosierdzia (dwa artykuły) oraz szczegółowe zagadnienia omawiane przez papieża Franciszka: kwestie nawrócenia oraz problem cierpienia (również dwa artykuły).

Dotychczasowe analizy wskazują, że badania naukowe ks. dra Sebastiana Wiśniewskiego mają charakter homogeniczny i mieszczą się w obszarze teologii homiletycznej. W ocenie dorobku naukowego poza rozprawą habilitacyjną trzeba wspomnieć o drobnym niedostatkowi widocznym w wykazie publikacji oraz potwierdzonym przez materiały dostarczone do oceny. Habilitant nie przedstawia sprawozdań z bieżących konferencji naukowych – nawet tych, które organizował, lub w których uczestniczył. Jak już zaznaczono wcześniej opublikował jedną recenzję książki: Ks. Stanisław Kisiel, *Kościół wierzący w naukę Chrystusa. Materiały na katechezy dla młodzieży licealnej i dorosłych o tematyce światopoglądowej, dogmatycznej, eklezjologicznej i o sektach*. Brak typowych recenzji i sprawozdań ujawnia się niestety coraz częściej w wielu prezentowanych bibliografiach naukowych młodszych pracowników nauki.

Dorobek naukowy ks. dra Sebastiana Wiśniewskiego, jaki powstał od obrony doktoratu do napisania rozprawy habilitacyjnej, świadczy o pracowitości naukowej Habilitanta. Dorobek naukowy jest usystematyzowany, oryginalny, twórczy, nowatorski i wnosi wielki wkład w całość teologii przepowiadania.

Na uwagę zasługuje ponadto fakt, iż w dorobku pisarskim Habilitanta obok artykułów ściśle naukowych, znajduje się także bardzo wiele prac o charakterze popularyzatorskim. Habilitant ma dobry warsztat naukowy, znajomość najnowszych publikacji z zakresu teologii homiletycznej oraz wiele trafnych odniesień do dokumentów Magisterium Kościoła. Wielkim walorem zaprezentowanych badań naukowych jest również mocne ich osadzenie w wymiarze praktycznym.

Wnikliwa analiza przedstawionego do oceny dorobku naukowego ks. Sebastiana Wiśniewskiego prowadzi do stwierdzenia, że jest rzetelny w aspekcie naukowym. Wprawdzie ilość publikacji nie jest imponująca, jest to jednak dorobek merytorycznie doniosły i wystarczający do uzyskania stopnia doktora habilitowanego z teologii.

4. Wniosek w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego

Przedstawiony przez Habilitanta dorobek dydaktyczny, organizacyjny i naukowy czyni zadość wymaganiom, jakie ustawa przewiduje w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego (art. 219 ust. 1 ustawy PSWiN). Wobec powyższego, stwierdzam, że ks. dr Sebastian Wiśniewski posiada wystarczające kwalifikacje do samodzielnej pracy naukowo-badawczej i otrzymania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk teologicznych, w dyscyplinie: nauki teologiczne.

Katowice, 7 stycznia 2024 roku

ks. Leszek Szewczyk